

ประกาศกระทรวงเกษตรและสหกรณ์

เรื่อง กำหนดมาตรฐานสินค้าเกษตร :
การปฏิบัติทางการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำที่ดีสำหรับฟาร์มเลี้ยงกุ้งทะเล
ตามพระราชบัญญัติมาตรฐานสินค้าเกษตร พ.ศ. ๒๕๕๑

โดยที่เป็นการสมควรปรับปรุงแก้ไขการกำหนดมาตรฐานสินค้าเกษตร เรื่อง การปฏิบัติทางการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำที่ดีสำหรับฟาร์มเลี้ยงกุ้งทะเล ตามพระราชบัญญัติมาตรฐานสินค้าเกษตร พ.ศ. ๒๕๕๑ ให้เหมาะสมกับสถานการณ์ปัจจุบัน

อาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๕ มาตรา ๑๕ วรรคสอง และมาตรา ๑๖ แห่งพระราชบัญญัติมาตรฐานสินค้าเกษตร พ.ศ. ๒๕๕๑ ประกอบมติคณะกรรมการมาตรฐานสินค้าเกษตร ในการประชุมครั้งที่ ๕/๒๕๖๔ เมื่อวันที่ ๑ ธันวาคม ๒๕๖๔ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ จึงได้ออกประกาศไว้ ดังต่อไปนี้

๑. ให้ยกเลิกประกาศกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ เรื่อง กำหนดมาตรฐานสินค้าเกษตร : การปฏิบัติทางการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำที่ดีสำหรับฟาร์มเลี้ยงกุ้งทะเล ตามพระราชบัญญัติมาตรฐานสินค้าเกษตร พ.ศ. ๒๕๕๑ ลงวันที่ ๑๘ กันยายน พ.ศ. ๒๕๖๒

๒. กำหนดมาตรฐานสินค้าเกษตร : การปฏิบัติทางการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำที่ดีสำหรับฟาร์มเลี้ยงกุ้งทะเล มาตรฐานเลขที่ มกษ. 7401-2565 ไว้เป็นมาตรฐานทั่วไป ดังมีรายละเอียดแนบท้ายประกาศนี้

๓. บรรดาใบรับรองที่ผู้ประกอบการตรวจสอบมาตรฐานได้ออกตามประกาศกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ เรื่อง กำหนดมาตรฐานสินค้าเกษตร : การปฏิบัติทางการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำที่ดีสำหรับฟาร์มเลี้ยงกุ้งทะเล ตามพระราชบัญญัติมาตรฐานสินค้าเกษตร พ.ศ. ๒๕๕๑ ลงวันที่ ๑๘ กันยายน พ.ศ. ๒๕๖๒ ให้ยังคงใช้ได้ต่อไปจนกว่าใบรับรองนั้นจะสิ้นอายุ หรือถูกเพิกถอน หรือมีการขอยกเลิก

๔. ในการขอรับการตรวจสอบรับรองและการขอต่ออายุใบรับรอง สำหรับผู้ประกอบการที่ยังไม่มีความพร้อมในการปฏิบัติตามมาตรฐานที่ออกตามประกาศนี้ให้นำมาตรฐานสินค้าเกษตรตามประกาศกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ เรื่อง กำหนดมาตรฐานสินค้าเกษตร : การปฏิบัติทางการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำที่ดีสำหรับฟาร์มเลี้ยงกุ้งทะเล ตามพระราชบัญญัติมาตรฐานสินค้าเกษตร พ.ศ. ๒๕๕๑ ลงวันที่ ๑๘ กันยายน พ.ศ. ๒๕๖๒ มาใช้บังคับไปพลางก่อน เป็นระยะเวลาหนึ่งร้อยแปดสิบวันนับแต่วันที่ประกาศนี้ใช้บังคับ ทั้งนี้ ใบรับรองให้มีอายุไม่เกินสองปีนับแต่วันที่ประกาศนี้ใช้บังคับ

ทั้งนี้ ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันที่ประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป

ประกาศ ณ วันที่ ๓ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๖๕

ประภัตร โพธสุธน

รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ปฏิบัติราชการแทน

รัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์

มาตรฐานสินค้าเกษตร

การปฏิบัติทางการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำที่ดี

สำหรับฟาร์มเลี้ยงกุ้งทะเล

1. ขอบข่าย

- 1.1 มาตรฐานสินค้าเกษตรนี้ ครอบคลุมข้อกำหนดในการปฏิบัติทางการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำที่ดีสำหรับฟาร์มเลี้ยงกุ้งทะเลในสกุลพีเนียส (*Penaeus*) เช่น กุ้งกุลาดำ (*Penaeus monodon*) กุ้งแชบ๊วย (*Penaeus merguensis*) สกุลลิโตพีเนียส (*Litopenaeus*) เช่น กุ้งขาวแวนนาไม (*Litopenaeus vannamei*) และสกุลเมตาพีเนียส (*Metapenaeus*) เช่น กุ้งตะกาด (*Metapenaeus affinis*) ตั้งแต่การเลี้ยง การจับ จนถึงหลังการจับก่อนการขนส่งออกจากฟาร์ม เพื่อให้ได้ผลิตผลกุ้งทะเลที่มีคุณภาพดี ปลอดภัยต่อผู้บริโภค โดยคำนึงถึงสุขภาพและสวัสดิภาพสัตว์ ความเป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม และความรับผิดชอบต่อสังคม
- 1.2 มาตรฐานสินค้าเกษตรนี้ไม่ครอบคลุมขั้นตอนการเพาะและการอนุบาลลูกกุ้งทะเล

2. นิยาม

ความหมายของคำที่ใช้ในมาตรฐานสินค้าเกษตร มีดังต่อไปนี้

- 2.1 ฟาร์มเลี้ยงกุ้งทะเล (marine shrimp farm) หมายถึง สถานที่ประกอบการเลี้ยงกุ้งทะเล ประกอบด้วยบ่อ สถานที่เตรียมและ/หรือเก็บรักษาอาหาร โรงเรือน และบริเวณสำหรับสิ่งอำนวยความสะดวกด้านสุขาภิบาลที่จำเป็นสำหรับการเลี้ยงกุ้งทะเล
- 2.2 ยาสัตว์ (veterinary drugs) หมายถึง สารใดๆ ที่ให้แก่สัตว์ที่ใช้เป็นอาหารมนุษย์ หรือสัตว์ที่ให้ผลิตผลซึ่งเป็นอาหารมนุษย์ เพื่อวัตถุประสงค์ในการบำบัด บรรเทา ป้องกัน รักษาโรค วินิจฉัย หรือเพื่อการเปลี่ยนแปลงทางสรีระหรือพฤติกรรมของสัตว์นั้น
- 2.3 ยาสัตว์ตกค้าง (residues of veterinary drugs) หมายถึง ยาสัตว์ตามข้อ 2.2 ทั้งที่เป็นสารประกอบตั้งต้น (parent drug) สารที่เกิดจากกระบวนการสร้างและสลายของสารตั้งต้น (metabolites) ที่เกิดขึ้นในกระบวนการทางชีวเคมีของร่างกาย และสารอื่นๆ (associated impurities) ที่ติดมากับยาสัตว์ที่ตกค้างในเนื้อเยื่อสัตว์ ผลิตผล และผลิตภัณฑ์ของสัตว์ ซึ่งเป็นอาหารมนุษย์

3. ข้อกำหนด

3.1 สถานที่

หลักการ

เลือกสถานที่เลี้ยงกุ้งทะเลให้เหมาะสม เพื่อให้มีระบบการผลิตที่ดี ได้ผลิตผลที่ปลอดภัยต่อผู้บริโภค รวมถึงไม่มีปัญหาการเลี้ยงกุ้งในพื้นที่ที่ผิดกฎหมาย

3.1.1 ไม่อยู่ในเขตพื้นที่ห้ามเลี้ยงตามกฎหมายที่เกี่ยวข้อง

3.1.2 ไม่อยู่ในสภาพแวดล้อมที่เสี่ยงต่อการปนเปื้อน ที่จะมีผลต่อสุขภาพกุ้งและความปลอดภัยต่อผู้บริโภค หรือมีมาตรการป้องกันการปนเปื้อน

3.2 การจัดการฟาร์ม

หลักการ

มีการจัดการฟาร์มที่ดี เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพของการปฏิบัติงานภายในฟาร์ม ส่งผลให้กุ้งเจริญเติบโตดี แข็งแรง ลดความเสี่ยงในการเกิดโรคและการแพร่กระจายของโรค สามารถป้องกันการปนเปื้อนที่จะมีผลต่อสุขภาพกุ้งและความปลอดภัยของผู้บริโภค ตลอดจนความปลอดภัยต่อผู้ปฏิบัติงานในฟาร์ม รวมถึงป้องกันและลดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม

3.2.1 การเตรียมการทั่วไป

3.2.1.1 ควรมีคู่มือการจัดการฟาร์มที่สอดคล้องกับข้อกำหนดตามมาตรฐานนี้ และปฏิบัติตามที่ระบุไว้ในคู่มือ

3.2.1.2 ควรมีการฝึกอบรมหรือประชุมชี้แจงผู้ปฏิบัติงานในเรื่องการดูแลด้านสุขภาพและสวัสดิภาพสัตว์ วิธีการปฏิบัติงานอย่างปลอดภัย รวมถึงการใช้สารเคมีอย่างถูกวิธีและปลอดภัย

3.2.2 การจัดการก่อนการเลี้ยง

3.2.2.1 ควรพักบ่อและ/หรือปรับปรุงบ่อก่อนเลี้ยงกุ้งรุ่นใหม่

3.2.2.2 ตรวจวัดคุณภาพน้ำในแหล่งน้ำอย่างสม่ำเสมอก่อนนำมาใช้ในการเลี้ยง

3.2.2.3 ควรมีการกรองน้ำที่เติมลงในบ่อ เพื่อป้องกันสัตว์น้ำอื่น ๆ จากภายนอกฟาร์มเข้าสู่ในฟาร์ม

3.2.2.4 ควรมีการป้องกันศัตรูและพาหะนำโรคกุ้งเข้าบ่อทั้งระหว่างการเตรียมบ่อ เตรียมน้ำ และระหว่างการเลี้ยงโดยไม่มีการทำลายสัตว์ชนิดใกล้เคียงพันธุ์ ยกเว้นเพื่อความปลอดภัยของผู้ปฏิบัติงาน และใช้วิธีการที่เหมาะสม

3.2.3 ลูกพันธุ์

ลูกกุ้งที่นำมาเลี้ยง ต้องมาจากฟาร์มที่ได้รับการรับรองมาตรฐานที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติทางการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำที่ดีสำหรับฟาร์มเพาะและอนุบาลลูกกุ้งทะเล เพื่อให้มั่นใจว่าลูกกุ้งสุขภาพดี และปลอดภัยก่อโรคที่สำคัญ

3.2.4 อาหารและการให้อาหาร

- 3.2.4.1 อาหารสัตว์ผสมสำเร็จรูปที่ใช้ต้องได้รับการขึ้นทะเบียนถูกต้อง มีคุณภาพดี ยังไม่หมดอายุ และมีข้อมูล ชื่อผู้ผลิตและรุ่นการผลิตที่สามารถตามสอบแหล่งที่มาของวัตถุดิบได้
- 3.2.4.2 อาหารสัตว์ผสมสำเร็จรูปที่ผลิตใช้เองในฟาร์ม ต้องแสดงรายการและแหล่งที่มาของวัตถุดิบ และไม่ใช่สารที่ห้ามใช้ตามกฎหมายที่เกี่ยวข้อง
- 3.2.4.3 ควรมีวิธีการจัดการให้อาหารอย่างมีประสิทธิภาพ ในปริมาณที่พอเหมาะกับความต้องการของกุ้ง
- 3.2.4.4 ไม่ควรใช้อาหารสดเสี่ยงกุ้งทะเลโดยตรง
- 3.2.4.5 ไม่ควรใช้กุ้งทะเลชนิดและสกุลเดียวกันกับกุ้งที่เลี้ยง เป็นแหล่งโปรตีนในการผลิตอาหารกุ้ง
- 3.2.4.6 ควรเก็บอาหารกุ้งในสถานที่ที่สามารถป้องกันการปนเปื้อน และรักษาคุณภาพอาหารกุ้งไม่ให้เสื่อมคุณภาพ

3.2.5 การจัดการระหว่างการเลี้ยง

ควรมีการจัดการให้กุ้งอยู่ในสภาพแวดล้อมที่เหมาะสมต่อการเจริญเติบโต เช่น ปล่อยลูกกุ้งลงเลี้ยงในอัตราความหนาแน่นที่เหมาะสม ตรวจสอบและปรับปรุงคุณภาพน้ำในบ่อให้เหมาะสมในระหว่างการเลี้ยง ติดตั้งเครื่องเติมอากาศอย่างเพียงพอและเหมาะสม สังเกตพฤติกรรมของกุ้งอย่างสม่ำเสมอ

3.2.6 การจัดการสุขภาพกุ้ง

- 3.2.6.1 ควรตรวจสุขภาพกุ้งในบ่ออย่างสม่ำเสมอ และมีวิธีการจัดการกุ้งป่วยหรือตายในภาวะปกติที่ไม่พบการระบาดของโรคตามที่ระบุไว้ในแผนการจัดการสุขภาพสัตว์น้ำ รวมถึงมีการบันทึกข้อมูลการป่วยหรือตาย
- 3.2.6.2 มีการจัดการสุขภาพกุ้งให้เป็นไปตามกฎระเบียบของประเทศ ซึ่งสอดคล้องกับข้อกำหนดสุขภาพสัตว์น้ำ (Aquatic Animal Health Code) ขององค์การสุขภาพสัตว์โลก (World Organization for Animal Health or Office International des Epizooties-OIE)^{1/}
- 3.2.6.3 การเคลื่อนย้ายกุ้งมีชีวิตและไม่มีชีวิต ให้เป็นไปตามกฎระเบียบของประเทศ ซึ่งสอดคล้องกับข้อกำหนดสุขภาพสัตว์น้ำของ OIE (OIE Aquatic Animal Health Code)^{2/} เพื่อป้องกันปัญหาด้านสุขภาพ สวัสดิภาพสัตว์น้ำและสิ่งแวดล้อม

^{1/} องค์การสุขภาพสัตว์โลก (World Organization for Animal Health or Office International des Epizooties-OIE) หมายถึง องค์การกลางซึ่งทำหน้าที่ประสานความร่วมมือในการป้องกันและควบคุมโรคระบาดสัตว์ที่สำคัญ เพื่อไม่ให้โรคระบาดสัตว์ก่อความสูญเสียต่อชีวิตสัตว์และมนุษย์มากจนส่งผลกระทบต่อเศรษฐกิจของโลก

^{2/} ข้อกำหนดสุขภาพสัตว์น้ำ (Aquatic Animal Health Code) หมายถึง ข้อกำหนดที่ OIE จัดทำขึ้นเพื่อใช้เป็นกฎเกณฑ์ทางการค้าที่เกี่ยวกับสุขอนามัยสัตว์น้ำและความปลอดภัยของผลิตผลหรือผลิตภัณฑ์จากสัตว์น้ำ เพื่อให้ประเทศสมาชิกใช้เป็นเกณฑ์อ้างอิงร่วมกัน โดยมีวัตถุประสงค์ในการป้องกันการแพร่ระบาดของโรคเข้าสู่ประเทศผู้นำเข้าผ่านทางการค้าผลิตผลหรือผลิตภัณฑ์จากสัตว์น้ำ และเพื่อไม่ให้เกิดการนำหลักสุขอนามัยมาใช้ในการกีดกันทางการค้าอย่างไม่เป็นธรรม

- 3.2.6.4 ควรมีการวินิจฉัยโรค วิเคราะห์สาเหตุ และแก้ไข กรณีที่กุ้งแสดงอาการป่วย พร้อมทั้งจัดบันทึกหรือเก็บหลักฐานการวินิจฉัยโรค
- 3.2.6.5 ควรมีมาตรการป้องกัน และควบคุมการแพร่ระบาดของโรคกุ้งอย่างมีประสิทธิภาพ ที่สามารถป้องกันการระบาดของโรคกุ้งภายในฟาร์ม และจากภายในฟาร์มไปสู่ภายนอกฟาร์ม รวมถึงสิ่งแวดล้อม
- 3.2.6.6 กรณีเกิดโรคระบาดกุ้ง ต้องมีขั้นตอนการดำเนินงานในการจัดการเพื่อป้องกันการแพร่ระบาดของโรคที่มีประสิทธิภาพ รวมถึงการกักกันโรคหากเป็นไปได้ และแจ้งหน่วยงานภาครัฐที่มีอำนาจหน้าที่โดยเร็ว
- 3.2.6.7 ควรมีการกำจัดซากกุ้งที่เหมาะสม สามารถป้องกันการแพร่กระจายของโรค ตามวิธีการที่กำหนดไว้ในคู่มือการจัดการฟาร์ม
- 3.2.6.8 กรณีมีการเลี้ยงกุ้งหลายชนิดรวมกันหรือเลี้ยงกุ้งร่วมกับสัตว์น้ำอื่น ควรมีมาตรการที่สามารถป้องกันและลดโอกาสการแพร่กระจายของโรคระหว่างสัตว์น้ำต่างชนิด

3.3 การใช้ยาสัตว์ สารเคมี และผลิตภัณฑ์จุลชีพ

หลักการ

การใช้ยาสัตว์ สารเคมี และผลิตภัณฑ์จุลชีพ ต้องใช้ในกรณีจำเป็น ใช้ด้วยความระมัดระวังและมีความรับผิดชอบ ไม่ใช้ยาสัตว์และสารเคมีที่ห้ามใช้ตามกฎหมาย มีการเก็บรักษาอย่างถูกต้องตามหลักวิชาการ เพื่อให้คงประสิทธิภาพ ป้องกันการปนเปื้อนและการตกค้างของยาสัตว์และสารเคมีในผลิตผล ระบบการเลี้ยง ซึ่งจะส่งผลต่อความปลอดภัยของผู้บริโภค ความปลอดภัยต่อผู้ปฏิบัติงานในฟาร์ม รวมถึงผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม

- 3.3.1 ไม่ใช้ยาสัตว์ สารเคมี และผลิตภัณฑ์จุลชีพ ที่ห้ามใช้ตามกฎหมาย ในการใช้ยาสัตว์ สารเคมี และผลิตภัณฑ์จุลชีพ หากเป็นชนิดที่กำหนดให้ต้องขึ้นทะเบียน ต้องมีการขึ้นทะเบียนกับหน่วยงานที่มีอำนาจหน้าที่
- 3.3.2 การใช้ยาสัตว์ที่อนุญาตให้ใช้ได้ตามกฎหมาย ให้ปฏิบัติตามวิธีการใช้ที่ระบุในฉลาก และมีระยะหยุดยาที่เหมาะสม เพื่อป้องกันการตกค้างในผลิตผล การปนเปื้อนสู่สิ่งแวดล้อม และความปลอดภัยต่อผู้ปฏิบัติงานในฟาร์ม
- 3.3.3 การใช้ยาสัตว์ประเภทต้านจุลชีพ ให้เป็นไปตามกฎระเบียบของประเทศ และหลักการว่าด้วยการใช้ยาต้านจุลชีพอย่างรับผิดชอบและระมัดระวัง (Principles for Responsible and Prudent Use of Antimicrobial Agents) ตามข้อกำหนดสุขภาพสัตว์น้ำของ OIE (OIE Aquatic Animal Health Code) โดยอยู่ภายใต้การแนะนำของผู้ที่มีความรู้ความเชี่ยวชาญด้านสุขภาพสัตว์น้ำ (Aquatic Health Professional)
- 3.3.4 กรณีมีการใช้สารเคมีให้ปฏิบัติตามวิธีการใช้ที่ระบุในฉลาก เพื่อป้องกันการตกค้างในผลิตผล และปนเปื้อนสู่สิ่งแวดล้อม
- 3.3.5 ควรเก็บยาสัตว์ สารเคมี และผลิตภัณฑ์จุลชีพ ในที่ที่สามารถป้องกันการเสื่อมสภาพและการเข้าถึงของผู้ที่ไม่ได้รับอนุญาต

3.4 น้ำทิ้งและดินเลน

หลักการ

การจัดการน้ำทิ้งและดินเลน ต้องปฏิบัติตามกฎหมายที่เกี่ยวข้องเพื่อป้องกันผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม

- 3.4.1 น้ำทิ้งที่ระบายออกสู่ภายนอกฟาร์มต้องมีคุณภาพน้ำเป็นไปตามกำหนดไว้ในกฎหมาย
- 3.4.2 มีการป้องกันน้ำเค็มจากบ่อเลี้ยงแพร่ลงสู่พื้นที่น้ำจืด เพื่อป้องกันผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม
- 3.4.3 ไม่ทิ้งหรือปล่อยดินเลนออกสู่พื้นที่สาธารณะ และพื้นที่ส่วนบุคคลที่เจ้าของพื้นที่ไม่อนุญาต

3.5 เชื้อเพลิงและน้ำมันหล่อลื่น

หลักการ

เก็บรักษาและกำจัดเชื้อเพลิงรวมทั้งน้ำมันหล่อลื่นอย่างถูกวิธี-มีความรับผิดชอบ เพื่อความปลอดภัย และป้องกันผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม

- 3.5.1 ควรจัดเก็บเชื้อเพลิงและน้ำมันหล่อลื่นเป็นสัดส่วนแยกจากอาหารกึ่งและที่พักอาศัย
- 3.5.2 ควรแสดงเครื่องหมายพร้อมคำเตือนในพื้นที่เก็บเชื้อเพลิงและน้ำมันหล่อลื่น เพื่อป้องกันอันตราย เช่น อัคคีภัย
- 3.5.3 ควรกำจัดของเหลือทิ้งจากการใช้เชื้อเพลิงและน้ำมันหล่อลื่นอย่างถูกวิธี และมีความรับผิดชอบ

3.6 สุขลักษณะภายในฟาร์ม

หลักการ

ออกแบบ ปฏิบัติงาน และจัดการฟาร์มอย่างถูกสุขลักษณะ เพื่อป้องกันการปนเปื้อนของเชื้อก่อโรค ยาสัตว์ และสารเคมีเข้าสู่ระบบการเลี้ยงและผลิตผล ซึ่งจะส่งผลกระทบต่อสุขภาพของกึ่ง รวมถึงความปลอดภัยของผู้บริโภค

- 3.6.1 ควรออกแบบให้มีสิ่งอำนวยความสะดวกภายในฟาร์ม เช่น ถนน สุขา อ่างล้างมือ บริเวณเก็บรวบรวม ขยะ บริเวณเก็บเชื้อเพลิง น้ำมันหล่อลื่น รวมถึงมีวิธีปฏิบัติที่สามารถป้องกันการปนเปื้อนสู่บ่อเลี้ยงกึ่งและผลิตผล
- 3.6.2 ควรมีการคัดแยก จัดเก็บขยะและของเสีย ภาชนะบรรจุยาสัตว์ สารเคมี เป็นสัดส่วน และมีการจัดการอย่างเหมาะสม เพื่อป้องกันการปนเปื้อนสู่บ่อเลี้ยงกึ่ง ผลิตผล และสภาพแวดล้อมในฟาร์ม
- 3.6.3 ควรเก็บรักษาปัจจัยการผลิต วัสดุและอุปกรณ์ต่างๆ อย่างถูกต้องและเหมาะสมตามประเภท เพื่อป้องกันการปนเปื้อนและไม่ให้เป็นแหล่งที่อยู่อาศัยของสัตว์อื่น
- 3.6.4 ห้องน้ำและห้องสุขาต้องถูกสุขลักษณะ และป้องกันการปนเปื้อนลงสู่บ่อเลี้ยง คลองส่งน้ำ/แหล่งน้ำ รวมทั้งมีการกำจัดสิ่งปฏิกูลอย่างถูกสุขลักษณะ

- 3.6.5 ห้ามใช้มูลสัตว์ในทุกขั้นตอนของการเลี้ยงกุ้ง
- 3.6.6 ห้ามปล่อยสัตว์เลี้ยงเข้าไปในบริเวณบ่อเลี้ยงกุ้ง
- 3.6.7 ควรมีการฝึกอบรมผู้ปฏิบัติงานในเรื่องการปฏิบัติด้านสุขลักษณะที่ดี

3.7 การจับ และการปฏิบัติหลังการจับก่อนการขนส่งออกจากฟาร์ม

หลักการ

การจับ และการปฏิบัติหลังการจับก่อนการขนส่งออกจากฟาร์ม ต้องดำเนินการอย่างถูกสุขลักษณะ เพื่อป้องกันการปนเปื้อน ที่จะส่งผลต่อความปลอดภัยของผู้บริโภค

- 3.7.1 ควรจัดให้มีสิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับการจับที่ถูกสุขลักษณะ เช่น ลานคัดกุ้ง รางเคลื่อนย้าย พาหนะขนย้ายภายในฟาร์ม
- 3.7.2 ผู้ปฏิบัติงานจับต้องมีสุขภาพดี ไม่เป็นโรคติดต่อหรือโรคที่ทำให้เกิดข้อรังเกียจในการนำกุ้งทะเล ไปบริโภค ในกรณีที่มีอาการป่วยเป็นโรคดังกล่าว ต้องให้พักการปฏิบัติงานชั่วคราว และเข้ารับการรักษานอการป่วยหายเป็นปกติจึงกลับมาปฏิบัติงานใหม่
- 3.7.3 ควรใช้น้ำและน้ำแข็งที่สะอาด มีปริมาณเพียงพอในการรักษาผลผลิตกุ้งไว้ในอุณหภูมิที่เหมาะสม
- 3.7.4 ใช้ภาชนะ อุปกรณ์ วิธีการจับที่ถูกสุขลักษณะ และไม่ก่อให้เกิดผลเสียต่อคุณภาพกุ้ง รวมทั้ง การปนเปื้อนที่มีผลต่อความปลอดภัยในการบริโภค

3.8 แรงงานและสวัสดิการ

หลักการ

การจ้างแรงงานต้องปฏิบัติตามกฎหมายว่าด้วยแรงงาน เพื่อส่งเสริมให้ผู้ประกอบการมีการดูแลด้านสวัสดิการ และความปลอดภัยแก่แรงงาน

- 3.8.1 ต้องจ้างแรงงานที่มีอายุไม่ต่ำกว่า 18 ปีบริบูรณ์
- 3.8.2 กรณีเป็นแรงงานต่างด้าวต้องมีหนังสือเดินทางที่ถูกต้องตามกฎหมายและมีใบอนุญาตทำงาน
- 3.8.3 ควรมีหนังสือสัญญาการจ้างงาน
- 3.8.4 ควรจัดสวัสดิการแก่แรงงานอย่างเหมาะสมและเพียงพอ
- 3.8.5 ควรมีมาตรการด้านความปลอดภัยในส่วนที่เกี่ยวข้องกับเครื่องจักรและอุปกรณ์ไฟฟ้า รวมถึง มีอุปกรณ์คุ้มครองความปลอดภัยส่วนบุคคล และอุปกรณ์ชำระร่างกายให้กับผู้ใช้แรงงาน อย่างเพียงพอในกรณีที่มีการสัมผัสหรือมีการรั่วไหลของสารเคมีอันตราย
- 3.8.6 ควรมีการอบรมแรงงานเกี่ยวกับความปลอดภัยในการปฏิบัติงาน

3.9 ความรับผิดชอบต่อสังคมและสิ่งแวดล้อม

หลักการ

การดำเนินกิจกรรมการเลี้ยงกุ้งทะเลในทุกขั้นตอน ควรมีความรับผิดชอบต่อชุมชน สังคม และสิ่งแวดล้อม เพื่อรักษาระบบนิเวศและความหลากหลายทางชีวภาพ และการเลี้ยงกุ้งทะเลได้อย่างยั่งยืน

3.9.1 ความรับผิดชอบต่อสังคม

3.9.1.1 ที่ตั้งฟาร์มต้องไม่กีดขวางทางสัญจรดั้งเดิมที่มีมาก่อนตั้งฟาร์ม ซึ่งทำให้เกิดผลกระทบต่อ การดำรงชีวิตหรือกิจกรรมของคนในท้องถิ่น

3.9.1.2 ควรให้ความสำคัญกับการจ้างแรงงานในท้องถิ่น

3.9.1.3 การวางแผน พัฒนา และการดำเนินการฟาร์ม ควรพิจารณาถึงประโยชน์ที่ชุมชนจะได้รับ

3.9.1.4 ควรมีกลไกในการสื่อสารเพื่อร่วมกับชุมชนในการจัดการปัญหาที่ก่อให้เกิดหรือมีแนวโน้ม ก่อให้เกิดผลกระทบต่อชุมชน

3.9.2 ความรับผิดชอบต่อสิ่งแวดล้อม

3.9.2.1 มีการประเมินผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมก่อนดำเนินการก่อสร้างฟาร์ม หากมีกฎหมายกำหนด

3.9.2.2 ควรมีการบำรุงรักษาโครงสร้างพื้นฐานสำหรับการเพาะเลี้ยงกุ้งทะเลอย่างเหมาะสม เพื่อป้องกัน มลภาวะที่เกิดจากการต่อเติม ซ่อมบำรุง รื้อถอน หรือจากการเลี้ยง รวมถึงควรมีการจัดเก็บ และกำจัดเครื่องมือ/อุปกรณ์ที่ไม่ได้ใช้งาน หรือชำรุดเสียหาย อย่างมีความรับผิดชอบต่อ

3.9.2.3 ไม่ควรใช้อาหารสัตว์ผสมสำเร็จรูปที่มีส่วนผสมของปลาป่นและน้ำมันปลาที่ได้จากชนิดสัตว์น้ำ ที่ใกล้สูญพันธุ์ หรือจากการทำประมงที่ผิดกฎหมาย ขาดการรายงาน และไร้การควบคุม (Illegal, Unreported and Unregulated Fishing: IUU) กรณีมีการใช้อาหารสัตว์ผสมสำเร็จรูป ที่มีส่วนผสมของปลาป่นและน้ำมันปลา ควรมีบันทึกข้อมูลชื่อโรงงานผลิตและรุ่นการผลิต เพื่อให้สามารถตามสอบถึงแหล่งที่มาของปลาป่นและน้ำมันปลา

3.9.2.4 กรณีที่มีการใช้น้ำบาดาล ต้องปฏิบัติตามข้อกำหนดของกฎหมายที่เกี่ยวข้องและใช้อย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อลดผลกระทบต่อแหล่งน้ำใต้ดิน

3.9.2.5 ไม่ควรใช้ลูกพันธุ์กุ้งจากธรรมชาติ เพื่อไม่ให้เกิดผลกระทบต่อระบบนิเวศและความหลากหลาย ทางชีวภาพ

3.9.2.6 กรณีเลี้ยงกุ้งต่างถิ่น ต้องเป็นชนิดที่ผ่านกระบวนการวิเคราะห์ความเสี่ยงและได้รับอนุญาต จากหน่วยงานที่มีอำนาจหน้าที่

3.9.2.7 กรณีนำเข้าลูกกุ้งจากต่างประเทศมาเลี้ยงในฟาร์ม ต้องได้รับอนุญาตและผ่านการกักกัน ตามที่กฎหมายกำหนด

- 3.9.2.8 ห้ามใช้กึ่งที่ผ่านการดัดแปรทางพันธุกรรม
- 3.9.2.9 ควรมีระบบที่สามารถควบคุมการหลุดรอดของกึ่งที่เลี้ยงได้อย่างเหมาะสม และไม่ส่งผลกระทบต่อความหลากหลายทางชีวภาพ
- 3.9.2.10 หากฟาร์มตั้งอยู่ใกล้เคียงพื้นที่ป่าชายเลนที่ได้รับความเสียหายจากการเพาะเลี้ยงในอดีต ควรมีการปลูกป่าชายเลนทดแทนในพื้นที่ฟาร์มหรือพื้นที่อื่น ในปริมาณที่เหมาะสมต่อการฟื้นฟูระบบนิเวศ
- 3.9.2.11 ในกรณีที่มีการเลี้ยงกึ่งมีการปฏิบัติที่ทำให้เกิดความเสียหายต่อแหล่งที่อยู่อาศัยของสัตว์ตามธรรมชาติหรือสิ่งแวดล้อม ควรมีมาตรการในการแก้ไขที่มีประสิทธิภาพ

3.10 การบันทึกข้อมูล

หลักการ

การบันทึกและเก็บรักษาทันทีข้อมูลที่สำคัญ ในทุกขั้นตอนของการผลิต ใช้เป็นแนวทางในการปรับปรุงและพัฒนาการเลี้ยงกึ่งทะเล และใช้เป็นหลักฐานในการตามสอบผลิตผล

- 3.10.1 มีหลักฐานแสดงแหล่งที่มาของลูกพันธุ์สัตว์น้ำและหลักฐานแสดงการจำหน่ายสัตว์น้ำให้ตรวจสอบได้
- 3.10.2 มีการจัดทำบัญชีรายการยาสัตว์ สารเคมี และสารเคมีอันตรายที่ใช้ในฟาร์ม และบันทึกข้อมูลการใช้ยาสัตว์ และสารเคมีที่ใช้ในการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ รวมถึงเหตุผลในการใช้
- 3.10.3 มีการบันทึกชื่อผู้ผลิตและรุ่นการผลิตของอาหารสัตว์ผสมสำเร็จรูปที่ใช้
- 3.10.4 ควรมีการบันทึกขั้นตอนการปฏิบัติงานต่างๆ และเก็บข้อมูลการเลี้ยงกึ่งที่จำเป็นอื่นๆ ให้ตรวจสอบได้ เช่น
- การป่วยหรือตาย
 - การวินิจฉัยโรค กรณีกึ่งแสดงอาการป่วย
 - คุณภาพน้ำในแหล่งน้ำ/บ่อเลี้ยง
 - อัตราการแลกเนื้อ
 - การจับ
- 3.10.5 ควรมีการเก็บรักษาทันทีข้อมูลเป็นเวลาไม่น้อยกว่า 3 ปี